

JUDAISM

<https://mosaicmagazine.com/>

Expresia anului în limba ebraică

Via Max Tzinman

"Ce mai faci?", a vrut să știe o cunoștință când i-am răspuns la telefon săptămâna trecută. "Nu e nevoie să răspunzi", a continuat ea înainte ca eu să pot spune un cuvânt. "Știi că este o întrebare pe care nu se mai pune în zilele noastre". Am vorbit apoi câteva minute despre subiectul pentru care sunase să discutăm. "Ei bine", a spus ea când am terminat, "*b'sorot tovot*", și cu asta conversația s-a încheiat.

Despre Philologos

Philologos, renumitul editorialist de limbă evreiască, apare de două ori pe lună în Mozaic. Întrebările pentru el pot fi trimise la adresa sa de e-mail, dând click aici.

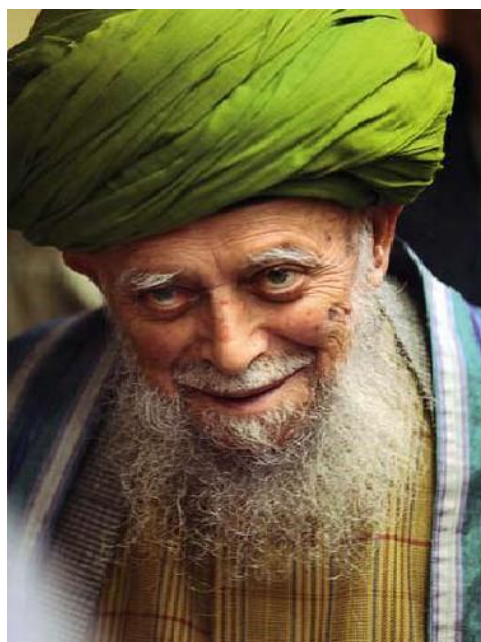
B'sorot tovot, literal "vești bune" sau "veste bună", ar putea câștiga premiul, dacă ar exista unul, pentru expresia ebraică a anului. Rar auzită în trecut în discursul majorității israelienilor, aceasta a devenit brusc un mod obișnuit de a spune la revedere - și dacă vi se pare ciudat că acest lucru se întâmplă într-un timp și într-un loc în care există atât de multe vești proaste, tocmai asta este ideea. *B'sorot tovot* nu înseamnă de fapt doar "Vești bune". Înseamnă "Să sperăm la vești bune, pentru că în acest moment nu există niciuna".

Expresia nu este una nouă. Este cunoscută de fiecare evreu practicant de la Birkat ha-Mazon, Rugăciunea de după masă, cu rugăciunea sa "Fie ca Cel Milostiv să ne trimită pe Eliahu profetul, să fie amintit pentru bine și să ne aducă vești bune, mântuire și mângâiere [*b'sorot tovot, y'shu'ot, v'nehamot*]". Textul lui *Birkat ha-*

Mazon datează din perioada talmudică, iar Eliahu, în tradiția evreiască, este vestitorul lui Mesia și un aducător de alinare pentru cei oprimați, astfel încât rugăciunea este atât pentru răscumpărarea finală, cât și pentru o ușurare mai imediată a încercărilor și necazurilor.

În timp ce *b'sorot tovot*, sub influența *Birkat ha-Mazon*, apare adesea în compozițiile liturgice evreiești, este dificil de determinat când a devenit pentru prima dată o formulă vorbită folosită la despărțire. Totuși, dovezile epistolare par să indice că acest lucru nu s-a întâmplat până în secolul al XIX-lea, înainte de care cuvintele sunt rar întâlnite în corespondență. Astfel, cele 476 de scrisori publicate ale lui Nachman din Breslov (1772- 1810) conțin cuvintele doar de două ori, în timp ce nouă dintre cele șaptesprezece scrisori în ebraică și idiș ale rabinului Yitzhak Sternharz din Breslov (fiul lui Nosn Sternharz, secretarul lui Nachman și cel care a consemnat poveștile sale), scrise prietenilor și familiei din Ucraina după ce acesta s-a stabilit în Palestina în 1868, se încheie cu o frază care le conține.

Rabbi Nahman

Într-un pasaj tipic, Sternharz încheie o scrisoare către copiii săi:

Și cu aceasta îmi iau rămas bun. Din partea tatălui vostru, care se roagă zilnic pentru voi și vă binecuvântează cu orice bun material și spiritual și așteaptă să vă audă și să împărtășească b'sorot tovot cu voi și cu toți frații noștri evrei.

Cu și mai multă emfază, în romanul epistolar al lui **Sholem Aleichem**, Scrisorile lui Menakhem-Mendl & Sheyne-Sheyndl, scris în rate în decursul anilor 1890, fiecare dintre numeroasele scrisori ale personajului principal către soția sa are în ea (deși în primele rânduri și nu în cele de încheiere) formula de salut:

În primul rând, lasă-mă să-ți spun că sunt, slavă Domnului, în cea mai bună stare de sănătate. Fie ca Domnul să fie mereu acolo pentru a te ajuta și să auzim mereu unul de la celălalt numai lucruri bune, cu *b'sorot tovot, y'shu'ot, v'nehamot*.

Și încă un alt **Menakhem Mendl**, regretatul rebbe Lubavitcher Menachem Mendel Schneerson, își încheia regulat scrisorile cu anticipare mesianică, semnând cu numele său la rândul său: "*Cel care așteaptă b'sorot tovot*".

În Europa de Est Ashkenazi, *b'sorot tovot* se pronunța *bsoros tovos sau bsoyres toyves*, și așa continuă să fie în lumea vorbitoare de idiș a iudaismului haredi, în care nu puține conversații se termină cu acest cuvânt. În general, însă, *bsoros tovos* nu este în idiș haredi un mod universal de a spune la revedere. (Acesta este cel mai frecvent *zayt gezunt*, "Fii sănătos", sau o variație a acestuia.) Mai degrabă, tendința este ca vorbitorii să se despartă de aceste cuvinte atunci când exprimă speranța unui rezultat fericit al unei probleme sau preocupări îngrijorătoare.

Dacă cineva este bolnav, *lomir heren bsoros tovos*, "Fie ca noi să auzim vești bune". Dacă o mireasă a încercat să rămână însărcinată, *zol zayn bsoros tovos*, "Ar trebui să fie vești bune". Dacă unul dintre partenerii de conversație are probleme financiare, nor *bsoros tovos*, "[Să avem] numai vești bune". Adesea, acest lucru este prescurtat în doar *bsoros tovos* - sau, dacă interlocutorul nu este ashkenazit sau este temeinic israelit, *b'sorot tovot*.

Este ușor de înțeles de ce, având în vedere situația actuală a Israelului, *b'sorot tovot* ar fi trebuit să facă saltul de la un public haredi la un public general care simte o mare nevoie de consolare și speranță. Și totuși, deși majoritatea israelienilor laici nu au întâlnit niciodată expresia ca subiect de conversație înainte de 7 octombrie anul trecut, procesul de trecere a acesteia în uzul general a început înainte de acest moment. Iată un text din 26 decembrie 2022, cu un ton umoristic, dar cu un conținut serios, de la un blogger israelian pe nume Avi Goldberg:

*Poate că este o moștenire din timpuri străvechi - de când Korach s-a certat cu Moise și a sfârșit în adâncul pământului cu cohortele sale, sau când [regatul de nord al] Israelului l-a urmat pe Ieroboam, fiul lui Nebat, și a lăsat [regatul de sud al] Iuda să se descurce singur pe dealurile aride ale Ierusalimului. Sau poate că este doar o continuare a dușmăniei dintre Ben-Gurion și Begin, sau dintre [echipele rivale israeliene de fotbal și baschet] Hapoel și Beitar, sau dintre fanii lui Messi și Ronaldo. . . . Pentru a se consola, în orice caz, copiii Israelului au înlocuit formulele clasice de despărțire "Bine, la revedere" și "Ciao" cu *b'sorot tovot*, pe care tot mai mulți oameni și le urează în aceste zile. Această nouă locuțiune a răsărit brusc într-un Canaan al cărui pământ a fost pârjolit de alegeri*

interminabile și de melancolia publică produsă de acestea.

Deși ebraica israeliană are mai multe moduri autohtone de a spune la revedere decât "Bye" și "Ciao", mărturia lui Goldberg, postată pe internet cu trei zile înainte de depunerea jurământului actualului guvern israelian, ne amintește că, cu mult înainte de evenimentele din 7 octombrie, israelienii tânjeau după vești bune - și, mai precis, după un sfârșit al conflictului civil manifestat prin alegerile naționale fără ieșire din aprilie și septembrie 2019. Astfel de certuri frățești, observă bloggerul nostru, datează de milenii printre evrei, care găsesc aproape orice scuză pentru a se lupta între ei atunci când nu sunt distrași de faptul că trebuie să se lupte cu dușmanii lor. (Ceea ce aceștia din urmă nu învață niciodată și nu au învățat nici de data aceasta, se pare, este să îi lase pe evrei în pace suficient de mult timp pentru a se lupta singuri până la capăt).

Mai devreme sau mai târziu, vor veni vremuri mai bune. **B'sorot tovot!**

